

ARVOR

**HA KASET
HOC'H EUS
HO KOUMANANT
DA 'ARVOR' ?**

KAZETENN SIZHUNIEK

N'ANKOUNAC'HAIK KET kas
C'HWECH REAL timbroù pep
gwech ma fell deoc'h kemm
ho c'hemlec'h.

KORN AL LABOURER N-DOUAR HAG AR SAVERIEN-LOENED

AN AMZER O TREMEN

AR SOJA

gant Ar C'houer Kozh

Komzet em eus dija eus meur
e dra mat da ober ur seurt kafe.
Bez' ez eus un all c'hoazh a zo
gouest da reiñ deomp ar gwellañ
kafe : ar soja an hini eo, ur blan-
tenn c'hinidik eus an Azi, ur
blantenn souezhus-kenañ, a c'helle
marize bezañ talvoudek-bras evi-
domp.

Ur seurt piz eo ar soja, goune-
zet a-bell 'zo e Bro-Sina ha tro-
war-dro : Bro-Japan, Kore, Mand-
choukou, gant tud an Indez-Sina
kerkouiz hag an Indiane. Abaoe
ar c'hantved diwezhañ e vez gou-
nezet ivez en Amerika, lec'h ma
'z eo en em ledet buan ha fonnus.

En Europa hag en Afrika ez eo
anavezet abaoe ar bloavezhioù di-
wezhañ, hogen, evit gwir, n'eus
nemet nebeut.

Ha dont mat a rafe en hor bro,
e Breizh dreist-holl ? Kement-mañ
ne c'hellfen ket proneñ deoc'h,
n'eo ket anavezet a-walc'h doue-
bevañ ar soja en hor broioù. Dont
a ra, dre vras, — e keñver ar vro
dun-an-amzer — a lavarañ, — evel
ar mat, ha peogwir e c'hellomp
kroui un tammig greun mat dre
amañ, e vezomp e stad da c'hoñ-
da, nebeutañ, un tammig greun so-
ja evit hor c'hafe. Deomp-ni da
welout, goude se, ur wech graet
anavezadegz gant ar blantenn
nevez-se, ma c'hellomp ober muioc'h
gant, ha tennañ lod pe lod eus
an traoù a bep seurt a vez tennet
digant e kalz broioù all.

Rak kurius, iskis, eo pegen di-
heñvel eo an eil diouzh egile an
danvezioù a denner diouzh ar soja.
Ur blantenn eo eus familh al le-
gumineuz, ar familh vras a zo en-
am ar piz, an hariko, ar bwan
hag al lann. Uhel a-walc'h eo
betek ur metr hanter; seurtoù a
zo a c'hom breoc'h.

I. — Forzh penaos, ez eo mat
evel bouez glas evit al loened.

II. — Pa vez lezet da c'heñvalañ,
— pa vez mat an amzer evit se,
evel just, — e ro g'enn evel ar
fav, pe gentoc'h evel ar piz, me-
ten, du, pe liv brizh, a zo mat da
roueta an daf e meur a zour :
grillet evit ober kafe mat ouz-
penn, gant pe seoc'h, mat da zebrñ
evel pep seurt legumaj.

III. — Ouzhpenn : ar pizh a zo
souezhusoc'h c'hoazh, e c'heller
kaout digant ar greun-soja : laezh,
formaj hag eul.

(Kendalc'h p. 43)

E PELEC'H KAVOUT LEVRIOU BREZHONEK ?

E ti al levrierioù-mañ e kavel le-
vriou brezhonek da bremañ :

FINISTER

DERRIEN, 56, straed Emile Zola, Brest.
LAHOU, 86, straed J.-Jaurès, Brest.
GANTISSIN, 7, straed Lafayette, Lan-
derne.

GOAZIOU, 1, leurenn Boissière, Mou-
troulez.

CHATEAU-JOBERT, 15, straed Carnot,
Moutroulez.

RIQUERNE, 10, leurenn Thiers,
Moutroulez.

GOAZIOU, 7, straed Saint-François,
Remper.

DAUL, 16 bis, straed René Ma-
dga, Remper.

GUYMACH, leurenn Sant Regerant,
Remper.

PARIS

LEVRIU Keltiek, 108 bis, straed
Roazhon, Paris (6e) St-Gall.

Al lezenn nevez diwar-benn al loened da lazhañ er gêr

D'an tri a viz C'hwevrer ez eus
bet embannet reolennoù nevez di-
war-benn al loened da lazhañ evit
tud ar gêr. Setu amañ, sklerañ
ma c'hellomp, ar reolennoù-se.

Piv en deus aotre da lazhañ loened ?

Ar Pennoù-Tiegezh evit o zud,
o mevelien, pe an devezhourien,
Peseurt loened ? — Daou rumm
loened hepen a c'heller lazhañ :
1) an deñved pe ar gevr; 2) ar
moc'h. Ret eo d'ar pennoù-tiegezh,
bezañ savet, magel pe lartaet al
loened da lazhañ e-pad tri miz
d'an nebeutañ; n'hellont ket pre-
nañ loened lart da lazhañ diouzh-
tu.

Pet Loen ? — 1) Ret eo dibab
etre deñved ha moc'h; n'heller ket
lazhañ war an dro loened eus an
daou rumm-se, evit an hevelep tud;
an hini a fell dezhañ lazhañ moc'h
n'hell ket lazhañ deñved. Koul-
koude, ma vez ouzhpenn tri a dud
er menaj (atant, mereuri, tiegezh)
e c'hell an dud en em glevout evit
dibab darn anezho deñved, ha
darn all moc'h.

2) Aotre a zo da lazhañ ur pen-
deñved dre bep den pe : ur pen-
deñved dre bep tri pe bevar a dud;
daou bemoc'h evit an tiegezhioù,
etre pemp ha 7 a dud enno. Ma

vez ouzhpenn seizh a dud e vo
gallet lazhañ ur bemoc'h muioc'h
dre bep tri a dud.

Evit kaout aotre

a) Kas ur goulen da vaer ar
barrez; b) ober bep bloaz a-raok
an 10th a viz Mae un diskleriadur
gant anvion holl dud an tiegezh
(kerent, bugale, mevelien, miter-
hien, devezhourien); merkañ war
baper an diskleriadur peseurt loe-
ned a vo savet ha lartaet, ha pe-
gement.

2) Ma vez goulenet aotre da laz-
hañ moc'h, e vo reiñ prometiñ kas
loened da Vreurezh ar Bevañs;
evit ur bemoc'h miret evit tud ar
gêr, ur bemoc'h (160 lur a gig ennañ)
da Vreurezh ar Bevañs; evit 2 pe
3 bemoc'h : prometiñ kas 2 da
Vreurezh ar Bevañs; evit 4 pe 5
bemoc'h : prometiñ kas 3 d'ar Be-
vañs; evit 6 pe 7 bemoc'h : pro-
metiñ kas 4 da Vreurezh ar Be-
vañs.

3) Ar re avat, n'hellont ket sevel
pe lartaet ouzhpenn ur porc'hell
bep bloaz, a c'hello hen lazhañ
evit koulskoude, met tennañ e vo
diwar o c'hartennoù-vevañ, lakedo
o talvezout kement ha 50 % eus
pouez al loen en bev.

(Kendalc'h p. 4)

AR BREZHONEG ER C'HELC'H Keltiek

gant Erwan TYMEN

Komz a reer alies eus brezhud
ar brezhoneg, yezh ur bobl vihan
gouzañvet gant gwaleurioù eus
er vrasañ, yezh ur bobl a gav
derzi enañ he mad ouz he di-
lezh.

Ma tleomp tregarekaat an neñv
en deus he miret, koulskoude set
e vefe kredid e c'helle padout an
eurvad-se betek trompilh ar Varn.
Daoust dezhi, Breizh a zo che-
met ur vro labourerion-douar, ne-
beut a zarcmpredoù dezhi gant an
diavaez. Setu perak eo bet diwalet
hor yezh kaset betek-hen.

Pa vo adkavet ar peoc'h e ligo-
eo evit Breizh un amzervezh a
welladennoù a bep seurt hag a za-
renpredoù etrevroadel. Mat e vo
ma n'eo ket ar gwellañnoù-se un
droug evit ar brezhoneg.

Ret eo d'ar re yaouank plediñ
gant ar brasañ evezh gant ar gu-
denn-se, ha degas o holl sikour da
saveriñ ar brezhoneg.

N'eo ket a-walc'h dougen an anv
a Vrezhon na berañ zoken ur
brezhon loc'huz evit kaout ur
gwir sepeur brezhon.

Al lamm sakr eo ar yezh etre-
zomp hag hor c'heñvalad, o tegas
deomp o fezhioù mat, ar pezh a
garet hag a garomp bremañ ni
ivez.

Komz e brezhoneg a zo war un
dro, aofañ e brezhon, rak hor me-
nozioù a Vrezhoneg n'hellont ket
bezañ displeget en hevelep stann
nag en hevelep yezh ha menozioù
ar C'hallaoned. Implij ar gallez
hepen, dre leziregezh a zo kema-
nhañ hor mennozioù o-henn.

Da yaouankiz keltiek keltiek
Breizh da gompen pen pae-
zus eo o c'hellidi er stann evit
mout ha difenn ar brezhoneg.

C'hwit, tud yaouank hag a zo
deut a-hanoc'h hoc'h-unan d'hor
sikour da adveit hor bro, soñjit
mat : ma legouezhe d'ar brezho-
neg mervel, war un dro gantañ
a varde ar c'horoùloù hag ar sonioù
a garit hag a virit gant kement a
evezh.

Ma n'anavezomp ket yezh ar vro
ma reomp ar c'horoùloù anezhi, ma
kannomp ar gwezioù anezhi ne
dalvez mui da netra hor striv, la-
varoul a rin zoken e toullomp
hor c'henvroiz, e toullomp Breizh.

Petra a soñjed eus an arzoù,
eus ar sonour na santfe ket e don
e ene ar pezh enañ o c'horoù pe o
senñ. Hevelep tra eo eveloc'h.
Breizhiz yaouank deuet da skoli ar
Vrezhoneg loc'huz 'Drezoc'h e
liet anavezout spered Breizh ne-
vez, deuet betek ennaomp a-berzh
hon tadou-kuzh dre liamm ar brezho-
neg.

Ken kablus an eil re evel ar re
all, kerkoulz brezhonegerion evel

BREZEL AR POST

'RU' pe 'STRAED' ?

Lod eus holl lennerion a skriv
dimp n'eo ket gwellañ ar ger
'straed' e galz ar ger e ru.
Ar ger e ru 'z a zo deus eus ar
galleg, ar ger 'z a zo deus eus
c'halla eus al latin. Ouzhpenn se,
ur 'z a straed' evit gwir n'eo nemet
ur 'z a 'z a strizh ha bihan.

Shrivet eta e ru 'z a zo e straed
evel ma karit. Petra 'vezañ, gant
ma vo lakaset c'houlec'h ho lizher
e brezhoneg ?

Bech' d'ar Post atav, ken na
vo anavezet hor gwir !

a zo ar brez-
gon e Berlin
d'ar brez-
gon e Berlin

- E Tunisia
ar c'hroñ-hag
an Trañ e ka-
daleñ an Al-
maired da eul
muc-rak. E
kaiser porzh
Alger, an Al-
maired hag an
francien da eul
muc-rak. E
kaiser porzh
Alger, an Al-
maired hag an
francien da eul
muc-rak. E
kaiser porzh
Alger, an Al-
maired hag an
francien da eul
muc-rak.

18 A VIZ C'HWEVRER :

- E Tunisia e kendalc'h an Al-
maired da eul muc-rak. E porzh Alger,
al lestr-doug Lys a zo kaset d'ar
strad hag anan al gwall-muc.

- E Su-Hool, ar Rusianed a zo
diabannet e kaset Kanisk hag al
lenn Ladoga. Charkov a zo dilezet
gant an Alamanned.

- En Italia, Cagliari a zo bombezet
gant birri-nij amerikan; 100 den a
zo lazhet ha 283 gwall-muc.

19 A VIZ C'HWEVRER :

- E Su-Hool, an Alamanned, sko-
zallet gant ar Spagnoled, a zizurbenn
arvithadegoù ar Rusianed e boel
al lenn Ilmen hag al lenn Ladoga.

- En Alamagn, porzh Wilhelmsh-
afen a zo bombezet. Nav eus ar c'hiri-
nij a zo diskaret. An doktor Guebbels

20 A VIZ C'HWEVRER :

- E Vichi ar prezidant Laval a
gemenn d'ar gweleerion ne so ket
mat a linenn-hag etre an di-todenn
eus ar Fraiz.

- E Su-Hool, arvithadegoù ar
Rusianed a zo diabannet etre ar Mor
Azov hag Orël. 61 c'harr-ennagn a
zo dilezet. Etre an 31 hag an 28
a viz C'hwevrer, 774 karr-ennagn ru-
sian a zo bet dilezet.

- E Tunisia, ar Saxon a dag sou-
darded an Abal ar Christele. Er
c'hroñ, enañ an Amerikaned oñ
adstrollet o arme e kaset Tebessa,
en Algeria.

22 A VIZ C'HWEVRER :

- 15 lestr-kouezh (183.000 t.) a zo
kaset d'ar strad gant listri-pluj ala-
man er Mor Atlantel hag er Mor
Kreizdouarel.

- Ar prezidant Laval a gemenn e
vo dieubet dizale 50.000 prizond
nevez. Ouzhpenn, 230.000 prizond
all a laboura en Alamagn evel miche-
rionien diach.

23 A VIZ C'HWEVRER :

- E Su-Hool e reas tud genn
ar Rusianed etre an Danet hag an
Dnieper. 33 karr-ennagn rusian a zo
dilezet e kaset Orël.

- Un emglev nevez a vo sinet
etre ar Japaned hag ar Fraizier
evit dienn anezheñ korn-br
C'hanan-Tebessa-Wang a oa d'arzel
betek-hag gant ur zivarezh-mat.

(Kendalc'h p. 2)

Traoù mat da c'houzout

AR C'HARTENNOU-ANV. — Allat
eo d'an dud lakat nevezioù e c'har-
tennoù evit ar bloaz-mat. Diskleri-
adurioù a vo graet diwezhañ diwar-
benn se.

AL LABOUR RET. — Ar baotred
gant etre ar 1st a viz Genver 1926
gant an 31 a viz Kerzu 1922 a vo rei
d'ho ober daou vloavezhad labour.

A-raok an 28 a viz C'hwevrer e ran-
kint mont d'en em gignañ e hennad
mervet dezho gant ar Breizad. D'ar
3 a viz Mervel e rankint mont d'ar
vedinad. Al lizher a soñjedus
gant evit mervad dezho al lec'h ma
rankint mont a d'evad da vilhed-
hennad-hennad. A-hendad, paot
e vint evel ar vintevad diach.
Al labourerion-douar ne vint ket bo-
mervet.

SONJIT EN HO POTOU. — A-raok
an 31 a viz Mervel e vo rei d'an
holl dud lakad a are e ti ur c'harr
dezh e c'hallont lakad adolad e
botoù poude-se.

D'AR VUTUNERION. — Ar miz a
zeñ e vo rei d'ar vutunerion lakad
gwellañ o c'hartennoù-vevañ. Gant liad
niveañ 9 eus ar fullenn-vevañ
a-hennad-hennad eo e vo gant an dra.

AL LINENN-HAG. — A-raok ar
1st a viz Mervel e vo rei d'ar
linenn-hag etre ar Fraiz d'arzel
hag ar Fraiz dizaleñ. Ras-se, an dud
hag al lizher a c'heller mont eus
an eil d'eben.

DREMM AN ANKOU

gant Abec'h

Shrivet Breizh, 35, straed Travers-
d'Arrest.

HOR C'HONTADENN

AR MELEN HAG AR GWENN

(Kendalc'h ar baj. 1)

Anthoner da zerc'h, zo tiron a reas deñh, ne vi da bounth evel: « plac'h a soñje ne oa ket goude da zerc'h gant ar vaer amzer. En ur gas ar vi war dalc' ar sal e kredas gouzout ».

« Ha me, tiron, petra am bu da zerc'h ? »

« Penaos ? » eme an tiron.

« N'eo' eus ket dalc'het a henn hiziv an hanter eus ar vi ho pou bet dech' ? »

« Nann, nann, avat, tiron. Ar wech kendalc' eo din klevet ane da dalc'hañ ur vi dre an hanter. Me 'm us dehet hennese en e bezh, ha c'hoazh, her c'hañv gwall-vihan ».

« Foranese an dalc'hañ », eme an tiron e koulz. « Diskouez a'm eus klevet an plac'h a koma ken disoare ouzhañ. Amad, klevout a velt, ar plac'hed ne redont mone vi en e bezh, rak ane a velen rizeñt gant, d'an dervezh kendalc'hañ e tebrout ar melon hag antron-ez e tebrout ar gwenn hag evel-se eo emad ar c'hiz mada e fiez holl vouezhizien Landerne ».

Hag an hini gozh a gendalc'hañ he mellozhañ hag he gwad a save d'he fenn hag he daou-gad, gant he c'houarn, a deus an deroen eme. En un tael e krouezh a-fartiglo, war he c'hañv vourlet hag e kase he fenn eus an eil tu d'egle d'an harper-keñ, en ur you'hañ, en tra c'helle :

« Ar melon hag ar gwenn ! »

« Ouzh he gwelout er stad-se, e luskenn ar plac'h d'ar red d'ar koler, iedec'h e-lec'h ma oa an noter. Hemañ a bignas drouzho gant e vreg hag a eas an dorn d'ar plac'h da lakaat an tiron gozh en he gwad. N'eo' ket he anaoudegezh gant ha dalc'hañ e lavare : « Ar melon hag ar gwenn ! »

« Ar guezhez paour, toc'hor eo, » eme an noter, « ha ne welo ket an noz sur a-walc'h ! Mat a vefe dezhi ober he restant, met perak e lavar hep chan : « Melon ha gwenn », pe'ha deus c'hoant da lavarout ? »

« N'ouzon ket », eme ar plac'h he doe gon da zerc'h lamallet ma vije gouezet e oa bi an hini a oa bet penn-ober d'an hini gozh da gant he berrad.

« Selouañ, tiron », eme an noter kroumet war he gwad, « ha lavarit din perak emae'h dalc'hañ o frañvad e melon ha gwenn ? »

An hini gozh a glevas ; klask a eure respont met g'ar ebet ne zeus eus he genou. O welout n'oa ket evit komz e'ch astennas he brezh, da ziskouez gant he biz kamm, he flac'h spouronnet.

« O soñje enno'c'h emad, va mero'h », eme an noter, « endra m'emañ o randennañ evel-se gant an daou liv-se. Ur gudeñn a zo ane hag a lakae e'ch mero' a hini, met n'eo netra evidenn. Gwenneg ar C'herdonkoff, noter ar rour e Landerne. A-walc'h eo din diskout pemp munut em

c'houde-studil evel bezañ brezhed d'he diskoñ. E pad an amzer, ar beleg hag ar medisin a c'helle tostad tress, ma karant ».

Ar violenned a zeus met p'en em gavjont e weljont drouzhañ ne oa netra da ober.

Ur c'hañv g'ar goude e pigne an noter, da gambr an hini gozh, laouen evel ar Spered Santel.

« Kavel em eus », emezhañ, « c'hoant ar c'houdeñn dalc'hañ e dal, »

« Ha n'eo ket en em veulid eo mel ne vije ket kavel kala a notered hag a vije loun a-walc'h o spered hag evit gouzout petra a zo o tenn p'enn ar guezhez kosh-se : « Ar gwenn hag ar melon », an dars vras eo an dud ne wellint netra e gerioù-se, met en anaou ar vicher evel m'her gran-me evit gouzout ar pezh he deus c'hoant ar paour kwezhañ maez-se da lavarout gant ar gerioù-se. Ar melon eo an aour, ma petra 'ta, hag ar gwenn eo an arc'hant ha peogwir eo en he flac'h edo an tiron o soñjal pa lavare ar gerioù-se, ar gerioù-se a verk sklaer hag anat e fell dezhi reiñ dezhi, dre destamant, an holl aour hag an holl arc'hant a zo en he al. A-lav m'eo, ur tael kaer, avat, huc'he eus gnet o tont amañ. Nevez dent o'h, a gredañ, ha dent mat e felle bezañ d'an tiron pa ro deoc'h kemend-all a draou. Piv en dije kredet ?

Hag eus a vefe stay o'h en em glemm eus he flac'hed ! Bremañ e welot ha n'am eus ket skolet mat ! »

An hini gozh kaerz a oa o vervel. Ne lavare ket an hanter ger ken. Ne wele na ne glev, An noter.

GERIOU-KROAZ

KUDENN 16

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

A-led. — 1. Marzhus. — 2. Stagn. — Rannig. — 3. Dishevel. — Roud-karr. — 4. Profet. — Eus « mont » — 5. Niver petvedil. — 6. Eus « bezañ ». — 7. Eus « bezañ ». — 7. Paled. — Blev.

A-zer. — 1. Penn-kanton e Treger. — Skizh. — 2. Kloued. — 3. Miro war-lec'h ur sant. — 4. Eus « bezañ ». — 5. Dias. — 6. Ar C'hrist a'eo ket evel-se. — 7. Prest. — 8. Toull. — 9. Diod. — War an oaled.

Diskoulm

AR GUDENN 15

A-led. — 1. Avalenned. — 2. Leze. — 3. Lir. — 4. Eur. — 5. Ebal. — 6. A-zer. — 1. Aia. — 2. Vark. — 3. Aia. — 4. Lend. — 5. Vark. — 6. Vark. — 7. Vark. — 8. Eur. — 9. Drez.

doou dest en e gichen, a c'houlenas out ! »

« Itron, me gred hoc'h eus bet c'hoant da lavarout din e felle deoc'h reiñ d'ho plac'h an holl aour hag an holl arc'hant a zo en ho li. Ma n'eo' ket evit komz ken, g'rit an neiz da lavarout ya pe nanna ha goude-se, ni ho lezo ».

An tiron gozh ma vije hot goulenet kemend-all out, p'edo war he yec'hed, a vije bet savet eus he gwele evel un tenn. Felle he aour hag he arc'hant a gae kemend d'ur plac'h faronell ha ma'ont a gred dech' ur vi en e bezh, soñjal e kement-se, tra nemet ken, a vije bet ar verzeñt evel. Met, bremañ, p'edo hanter-vreg hag ouz-penn ha pa vefe evel — ma n'eo' ket c'hoazh peurgollet he anaoudegezh gant — n'oa ket evit kas he danvez a'ha d'ar bez, petra a zae se dezhi ? Pleñg he fenn d'an tiron da lavarout ya a oa asoc'h dezhi da ober eget hen heñv eus a-zehou da gleiz hag eus a-gleiz da zehou evit lavarout nann. Es-penn a eure ur flavedenn hag ar flavedenn-se aspernet gant a vee an diwezhañ tra a esperans, en ur respont dre ur ya mat ha sklaer a-walc'h evelot.

An testamant-se ne voe ket pell evit bezañ graet hag eizh deiz goude-se, ar plac'h yaouank, daoust pegement e klemm an nized hag an nized, a vee roet dezhi gant an noter kement pezh aour ha kement pezh arc'hant a vee kavel e strolc'h an hini gozh. Ouzhpenn kant mil lur a c'helle bezañ anezhañ. Gant un hevelep yalc'h ne voe ket diaez dezhi dezhi ha kelt ha ma veeas ne oa ket bravoc'h bouez-hizez eget o vale war haezho Landerne.

G. P.

Feiz ha Breizh, miz Mae 1929.

AR SOJA

(Kendalc'h ar baj. 1)

Rak ar greun-se n'int ket heñvel ouz ar re all ; ar bleud n'eo ket heñvel ouz bleud ar fav pe bleud ar gwizhañ ; kalz gludekoc'h eo da lavarout eo, leun a azot. Ha diouz un tu all, e lec'h danvez bleud pe amidon, ez eus enno c'ho, e larmigioù e-kreiz an danvez all. Dre-se e c'heller, ouz o waskañ, lakaat an eoul da vont kuit hag ober eoul-soja, evel ma reer eoul-kraoñ pe eoul-arc'hid. O tiwall da waskañ re, rak en toulo e chomo c'hoazh traoù a dalvoudegezh.

IV. — An azot dreist-holl, hag a ra, gant un nebeut dourenn o chom, ur seurt laezh, a vefe evel e-lec'h laezh e breiz an Azia. Bez' e c'heller ivez kompenn diouz an toulo ur kompenn ma-gus dre ar c'hazein a zo e-borzh, evel ma 'z eus e laezh ar saout.

Prezegenn graet e Roudhonn-Breizh d'an 20 C'hwevrer 1943.

Bez' e c'heller zoken, gant ar c'hazein-se, kompenn ur maen-laezh, ur seurt galalith, evel ma reer e kooperativou-laezh.

Ur leguminez eo ar soja ; war ar gwizhañ eo ez eus poullou karget a vikroboù a sun an azot, evel gant ar melon hag al lañ ; meloc'h zoken rak brasoc'h poullou en deus.

En ur ger, evit tud Breizh, e vefe mat heñv an tammig soja evit ar c'hafeg hag ouzhpenn, gwelet mar d'ha eus en ur c'hiz all bennak.

A-benn ar fin e vo gouest marteze da binvidikaat hon douar. Da skouer : e hadañ e-louez e miz-mout ; en em harpañ a ra war gorennoù ar maiz ; en un dachenn troet mat ouz an heol, e c'heller ivez e hadañ e-qnah.

Le Geroni : G. BERTHOU

IMPRIMERIE CENTRALE DE BERNES

Autocollation P. C. 520

DRE AR BED

GWINEA-NEVEZ

E Guinea-Nevez, breizhañ anezhañ ar bed a-bach, emad ar breizh o ren eire an Amerikaned hag ar Japaned. Ma'ont a vo laouen hol lennerien da lenn ar pennad da heñv a d'vamp eus ar gebennet vrezhetek : Lishiri Breizh ar Feiz e Gwinea-Nevez 1940 hag e vo deomp diskout d'hañ d'hañ-henn tad ar vrezh.

Kennzañ Gwinea-Nevez a zo en hanternoz d'an Aozia, ar c'horn a zo e avel e-leveret d'an c'horn a zo anvet Papouasia. Eus anezhañ o c'horn, evel just, ar goudeñn dud anvet « papou ».

Seven eo va zad, Met strobuz int ivez, avat, Alav emadit war holl tou, evel kellen. En o serr e ranker doal da zerc'h dehet war ar hanter-tad.

Pa vezomp o tiorid, neuz ne deus den war hon tes. An dra-se a vefe ober eus da d'alav-se e d'ar vevn vrezh. A-vech eho hor pred emadit, avat, a-vernioñ en hol loezhañ.

N'eo' ket evit kredid pegement e oar hon tud mont a-vernioñ an eil war egle. Al loezhañ-breizh he deus pevar met heñv ha tri met led. Met, emadit e-borzh tost da hanter-kor.

Pa vezomp en o c'hirdenn, e vefe dalc'hañ ar goudeñn val anezho eo hor c'hichen, e pleg kemener war an douar. Buitout, eikel, kerd-eat a ralet a komz ouz ar mado-ner, pe a selout outañ hep lavarout ger.

Morse ne vezomp lezet hon-ann. Ne zivalav e vo ! Rak-se an hini a yelo kuit a gavo un all da gemere lech.

N'int ket deherien kig

Papouasia a vev gant legumaj dreist-holl. Ar pezh a zebrant ar madoñ eo avallou-douar ; met ur oenn eo ha n'eo deus, kouiz c'hafon, blaz ebet. Eton eo ar c'hafon a lakaont eus ar re-se, betek gellout chom neuz a zervet he dech' gresenn goude-se.

A-vech, da reiñ an tammig blaz d'an avallou-douar, e vefe marteze gant al strobuz, maiz ha fav gouez, g'ar c'hoazh ur wizienn louzou heñv-lak all.

Pa vefe lakaet c'hoazh un nebeudig frouez, bananez, korrennoù-sukr.

Evit bremañ betek an 10-vet a viz Mae 1943

Da c'hortoz an 10 a viz Mae eus ar bloaz mada, e vo a-walc'h diskleriañ al loened da jazañ, evel ma vefe graet betek-hen. Ne vo ket ret eta kas loened da Vezuriez ar Bevañ, evit kaout aotre.

N'ouzon. — 1) An tiegezhioù bihan, e-lec'h n'eus nemet un den pe 2 o chom ; ma vez lazh gant bremañ (a-raok an 10 a viz Mae 1943) ul loen bennak ne vo ket roet aotre dezho da lazañ ul loen all nemet 6 miz goude an diskleriad graet bremañ.

2) Al loened n'int evit tud ar ger ne vint ket rekizisionet (deoget), met lezet e vint gant an tiegezh.

3) An dud a felle dezho ober o madoñ eus al lezenn nevez, a vo roet dezho ur follenn-dikedoù, anvet e follenn-dikedoù an dud diwar ar madoñ.

Le Geroni : G. BERTHOU

IMPRIMERIE CENTRALE DE BERNES

Autocollation P. C. 520

KENTELIOU DIWAR-BENN AL LENNEGEZH VREZHONEK

N'eus amañ nemet notennou da harpañ ar c'helenner. Setu perak int trest un tammig A-head-all eo evel ar c'helenner-mad, dre urz eus ar re a fell dezho tress an Trez-ha Trez, Koulskoude, hemañ ma leze e penn ar c'helenner e gouzout war an dra-mad eo an dra-hont, hervez e c'hoant.

Glinvelezh ar Vrezhonek

Ar brezhonek a zo ur yezh keltiek. Ar c'heltiek a zo ur yezh indezeuropiek, kar-tad d'al latin ha d'ar grekianeg (reiz e rour, latin reez skouer Verkingetorix ; all e brezhonek, aia e latin, allos e grekianeg).

Ar gulinveg, komzet e Bro-C'hall a-raok denedigezh ar Romaned, a oa reiz ar yezh keltiek. Met n'eo ket diwar brezhonek eo e ten ar brezhonek rak hor yezh a zo felle gant hon tud kozh eus Breizh-Veur. Avallat kredid, koulskoude, evel kalz tud, eo heñvel

ar brezhonek ouz ar saozneg, war zigarez e teu eus Breizh-Veur. Ar brezhonek n'eo ket deus diwar ar galianeg droust d'an div yezh heñv kar hag heñv a-walc'h an eil ouz eben. Heñvel eo ouz ar yezhoù keltiek a zo komzet e Breizh-Veur rak diwar ar c'heltiek kozh eo deus :

1) An GOUZELLEG, gouzeleg Iwerzhon hag a zo e lennegezh e-touez re binvidikañ ar Green-Amzer. Komzet e vez gant 300.000 a dud ha binvidic'hañ moarvat, alaos n'eo deus da vevañ yezh ar gouzeleneg e Stad Dieub Iwerzhon.

Gouzeleg Bro-Skos, Komzet an tizh hag en Uheldirioù gant un 200.000 bennak a dud.

Gouzeleg Enez Ynaw (pe m'aveg), komzet gant un nebeut tud kozh hag a yont da vervel.

2) An PROZELLEG, ar c'houarneg komzet e Bro-Gembre gant ur madoñ bennak a dud hag e treva-

dennoù kembraek Patagonia hag ar Stadoù-Unanet. E lennegezh eo ar vuherekañ hag ar binvidikañ eus al lennegezhioù keltiek en deiz a hiziv.

Ar c'herneveg, komzet gwechall e Kernev-Veur marvet e-pad an xvi^e kantved, ha chomet war e lere'h skridoù-relijion.

Hor brezhonek, komzet gant 1.200.000 a dud hag anezhañ ar yezh keltiek komzet gant ar madoñ a dud, hiziv an deiz.

Hon tadoù-kuzh o deus degaset ar brezhonek ar v^e kantved hag er c'hantvedoù war-lec'h. Aes eo kompren eus n'eo ket chomet digenn e-pad kelt amzer, ha setu perak e verker tri c'houlz en e vuhet :

Ar brezhonek kozh, pe heñvezhonek, evel ma lavar an dud dekad, betek an x^e kantved ;

Ar brezhonek krenn, betek ar xvi^e kantved ;

Ar brezhonek a bremañ.

Kleout a reol lavarout ne vez skrivet ar brezhonek nemet un agent pe un hanter-kant vloaz 'zo bennak. Moarvat e soñj d'ar re a lavar se ne lenne ar Vretoned neuz en amzer ma ne ouient ket

klizh hag un draig heñvok all, e vefe diskleriañ tost da vat, titanoñ o madoñ.

Rak-hen eo dezo dech' kig, anavezad dech. War-dro al loezhañ ne vez kas anavezad nemet ar penno'h, respot, dech' ! Hemañ, avat, e ranker diwall mat da lavarout ger tress ebet diwar e beañ. Rak d'ur Papou e'us, a-dost, netra o kaout kement a dalvoudegezh hag ar penno'h.

Met, an aotrou-se ne vez lazh nemet d'ar gonolou bras, d'an nevez-tougen brasad. Lakaont, da gaver an d'hañ eo an intermadoñ.

Hilicenn eo a sav ivez chas, n'eo ket nemet evit o c'hiz, rak kelt eo evel lez, 'm eus an : kentoc'h evit o dent, a lakaont d'ober trouloù-gouzoug pe d'evit.

Ur wech an amzer, met rei bras eo, ar c'hemen bennak a dapo ul labous, pe ul loen d'hañ bennak e c'heller.

Hag e vez lakaet neuz c'hwellid : c'hwellid, c'hwellid ; peñved-douar, a vez dehet en ur lipat ar madoñ ! Ur bevañ mat eo c'hoazh ar rashed, ar gizead, an nered, ha se.

Gant ar bevañ e-giz se, ar Papou, b'ar eo, a zo d'hañ, skizhañ a ra benn hag allos e vez klav. E eskenn ivez a zo breizh.

Evrien douar

Papouasia a zo evrien douar a zour. No deus ken boenn nemet an douar. Met e reont kofadout diwar-mañ. Ni a vefe klav gant ar gwenn o'h evel ar deket hepen a zour a c'hell ar Papou hep kaout diademant ebet.

Marzhus eo zoken ne anaefe ar oenn d'hañ seurt boenn ebet, rak an holl oenn eo, al zoken ar re ar madoñ diwar-lec'h anezho, o deus bet gouezet holl ober ur boenn bennak, dous pe greñv.

Met ur si dianavezet-krenn e-touez Papouasia eo ar verzeñt. E-keñver ar pennoez emadit da gentañ war an douar, hep mar ebet.

Drigarez Douar, douar ar sonenn-hag ar frouad e zo dre amañ, fresk ha mat, eus ar gwellañ da evel.

AL LOENED DA LAZHAÑ ER GÊR

(Kendalc'h ar baj. 1)

Evit bremañ betek an 10-vet a viz Mae 1943

Da c'hortoz an 10 a viz Mae eus ar bloaz mada, e vo a-walc'h diskleriañ al loened da jazañ, evel ma vefe graet betek-hen. Ne vo ket ret eta kas loened da Vezuriez ar Bevañ, evit kaout aotre.

N'ouzon. — 1) An tiegezhioù bihan, e-lec'h n'eus nemet un den pe 2 o chom ; ma vez lazh gant bremañ (a-raok an 10 a viz Mae 1943) ul loen bennak ne vo ket roet aotre dezho da lazañ ul loen all nemet 6 miz goude an diskleriad graet bremañ.

2) Al loened n'int evit tud ar ger ne vint ket rekizisionet (deoget), met lezet e vint gant an tiegezh.

3) An dud a felle dezho ober o madoñ eus al lezenn nevez, a vo roet dezho ur follenn-dikedoù, anvet e follenn-dikedoù an dud diwar ar madoñ.

Le Geroni : G. BERTHOU

IMPRIMERIE CENTRALE DE BERNES

Autocollation P. C. 520

Evit bremañ betek an 10-vet a viz Mae 1943

Da c'hortoz an 10 a viz Mae eus ar bloaz mada, e vo a-walc'h diskleriañ al loened da jazañ, evel ma vefe graet betek-hen. Ne vo ket ret eta kas loened da Vezuriez ar Bevañ, evit kaout aotre.

N'ouzon. — 1) An tiegezhioù bihan, e-lec'h n'eus nemet un den pe 2 o chom ; ma vez lazh gant bremañ (a-raok an 10 a viz Mae 1943) ul loen bennak ne vo ket roet aotre dezho da lazañ ul loen all nemet 6 miz goude an diskleriad graet bremañ.

2) Al loened n'int evit tud ar ger ne vint ket rekizisionet (deoget), met lezet e vint gant an tiegezh.

3) An dud a felle dezho ober o madoñ eus al lezenn nevez, a vo roet dezho ur follenn-dikedoù, anvet e follenn-dikedoù an dud diwar ar madoñ.

Le Geroni : G. BERTHOU

IMPRIMERIE CENTRALE DE BERNES

Autocollation P. C. 520

Evit bremañ betek an 10-vet a viz Mae 1943

Da c'hortoz an 10 a viz Mae eus ar bloaz mada, e vo a-walc'h diskleriañ al loened da jazañ, evel ma vefe graet betek-hen. Ne vo ket ret eta kas loened da Vezuriez ar Bevañ, evit kaout aotre.

N'ouzon. — 1) An tiegezhioù bihan, e-lec'h n'eus nemet un den pe 2 o chom ; ma vez lazh gant bremañ (a-raok an 10 a viz Mae 1943) ul loen bennak ne vo ket roet aotre dezho da lazañ ul loen all nemet 6 miz goude an diskleriad graet bremañ.

2) Al loened n'int evit tud ar ger ne vint ket rekizisionet (deoget), met lezet e vint gant an tiegezh.

3) An dud a felle dezho ober o madoñ eus al lezenn nevez, a vo roet dezho ur follenn-dikedoù, anvet e follenn-dikedoù an dud diwar ar madoñ.

Le Geroni : G. BERTHOU

IMPRIMERIE CENTRALE DE BERNES

Autocollation P. C. 520

Evit bremañ betek an 10-vet a viz Mae 1943

Da c'hortoz an 10 a viz Mae eus ar bloaz mada, e vo a-walc'h diskleriañ al loened da jazañ, evel ma vefe graet betek-hen. Ne vo ket ret eta kas loened da Vezuriez ar Bevañ, evit kaout aotre.

N'ouzon. — 1) An tiegezhioù bihan, e-lec'h n'eus nemet un den pe 2 o chom ; ma vez lazh gant bremañ (a-raok an 10 a viz Mae 1943) ul loen bennak ne vo ket roet aotre dezho da lazañ ul loen all nemet 6 miz goude an diskleriad graet bremañ.

2) Al loened n'int evit tud ar ger ne vint ket rekizisionet (deoget), met lezet e vint gant an tiegezh.

3) An dud a felle dezho ober o madoñ eus al lezenn nevez, a vo roet dezho ur follenn-dikedoù, anvet e follenn-dikedoù an dud diwar ar madoñ.

Le Geroni : G. BERTHOU

IMPRIMERIE CENTRALE DE BERNES

Autocollation P. C. 520

(Da gendere'hel.)